

Fare W kusor

PRAVOSL. BOHOSLOVECKÁ FAKULTA OZNAMUJE:

Pravosláv. bohoslovecká fakulta v Prešove prijme na šk. rok 1978/79 uchádzačov o štúdium na tejto fakulte za týchto podmienok:

a) Do jednoročného prípravného kurzu pri PBF môžu byť prijatí uchádzači, ak majú aspoň 17 rokov, ktorí nemohli ukončiť strednú školu 2. cyklu.

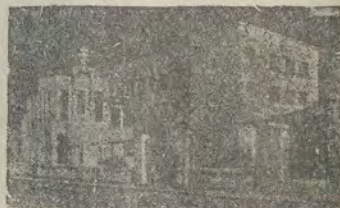
b) Do 1. ročníka PBF môžu byť prijatí uchádzači, ktorí majú plnú strednú školu s maturitou.

Vlastnoručne napísanú žiadosť treba zaslať na adr.: Pravosl. bohosl. fakulta, ul. Sládkovičova 23, 080 80 Prešov. Priložte tieto doklady:

1. krstný list, 2. posledné šk. vysvedčenie, 3. lekárske vysvedčenie o zdravotnom stave, 4. životopis v dvoch vyhotoveniach, 5. odporúčanie miestneho duchovného.

Žiadosti sa prijímajú do 20. júna 1978. Prijímacie pohovory sa budú konať na dekanáte PBF, o čom bude každý uchádzač zvlášť vyrozumý.

Dekanát PBF.

Budúce číslo vyjde 10. júla 1978

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: 080 01 Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel.: 313 79. Vedie redakčná rada. Vedúci a zodpovedný redaktor prot. dr. Š. Pružinský. Technický red. Helena Ferencová. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Duklianske tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročne predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávku prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 18 — Povolné SÚTI 15/18 z 27. 12. 1972. Číslo indexu 49 442.

†
**ODKAZ
SV. CYRILA A METODA**

ROČ. XXIV. — MESAČNÍK PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — č. 6/1978

Zo života prešovskej eparchie

Archijerejské bohoslužby

● Dňa 27. apríla 1978, na Veľký štvrtok, Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, odslúžil spolu s prešovským duchovenstvom večereň a čítanie dvanástich evanjelií o utrpení Isusa Christa, tzv. „sv. strasti“.

● Dňa 28. apríla 1978, na Veľký piatok, Preosvietený vladyka Nikolaj odslúžil taktiež v prešovskom katedrálom chráme spolu s duchovenstvom večiereň a výnos pláštenice. Príležitostnú kázeň na bolestivú tému utrpenia a smrti Spasiteľa nášho Isusa Christa citlivými slovami predniesol Preosvietený vladyka. Chrám bol toho dňa preplnený veriacimi.

● Dňa 30. apríla t. r., v deň slávneho Christovho zmŕtvychvstania, sv. Paschy Christovej, odslúžil Preosvietený vladyka Nikolaj spolu s duchovenstvom a za veľkej účasti veriacего ľudu paschálnu utiereň o tretej hodine ráno a prítomným posvätil paschy.

● Toho istého dňa o desiatej hodine Preosvietený vladyka Nikolaj

slúžil spolu s prešovským duchovenstvom slávnostnú paschálnu archijerejskú sv. liturgiu za účasti veľkého množstva pravoslávnych veriacich miestnych i z okolia. Na konci bohoslužieb blahoželal Preosvietený vladyka Nikolaj prítomným k slávnym sviatkom Christovho Vzkriesenia a udelil im svoje archijerejské požehnanie.

Ustanovenie

● Na základe súhlasu Ministerstva kultúry SSR bol dňom 1. mája 1978 do funkcie riaditeľa Úradu eparchiálnej rady pravoslávnej cirkvi v Prešove ustanovený d. o. mitr. prot. Michal Kernaševič, doterajší správca farnosti Ladomirová a okresný protopresbyter svidnícky. — Zamestnanci ÚER i duchovenstvo prešovskej eparchie touto cestou želajú novoutanovenému o. riaditeľovi veľa Božieho požehnania, zdravia a úspechov v jeho nastávajúcej zodpovednej práci pre blaho a rozkvet pravoslávnej cirkvi.

Zo života michalovskej eparchie

● V nedeľu dňa 23. 4. 1978, v deň chrámového sviatku sv. veľkomučníka Juraja, sa v Byšte konali tradičné odpustové bohoslužby. Za veľmi uspokojivej účasti veriacich miestnych a z okolia sv. liturgiu odslúžil d. o.

Andrej Fejo, správca pravoslávnej farnosti v Zemplínskom Hradišti a d. o. Juraj Kačala, miestny duchovný. Slávnostnú kázeň predniesol d. o. Andrej Fejo.

(J. CH.)

Narodenie svätého Jána Krstiteľa

„Manželka Alžbeta porodi ti syna; dáš mu meno Ján“ (Lk. 1, 13).

Anjel Pánov pokračoval ďalej slovami: „Bude ti radostou a potešením a mnohí sa budú radowať z jeho narodenia, lebo bude veľký pred Pánom...“ Spravodlivý Zachariáš počúval tieto archanjelské slová so začudovaním a strachom; meno Ján sa v jeho rodine nevyskytovalo. Bolo to slávne meno z histórie židovského národa.

Slovo Božie nás učí, že Boh nezasahuje vždy sám, ale stáva sa tak niekedy pomocou Jeho prostredníkov, ktorí nám tlmočia Jeho svätú vôľu. Svätý apoštol Pavel takto hovorí o anjeloch: „Či nie sú všetci len služobníkmi duchmi, posielanými slúžiť tým, čo majú zdediť spásu?“ (Žid. 1, 14). Milosrdný Boh, ktorý nám všetkým pripravil spásu, posielal i svätých ľudí ako svojich sluhov, ako anjelov, aby poslúžili našej spáse. My, kresťania, sme povolani na dobré skutky a na dedičstvo kráľovstva nebeského. Všetko, čo máme robiť, aby sme kráľovstvo dosiahli, máme napísané v zákone Božom. Ak máme úspešne plniť Božie prikázania, potrebujeme na pomoc svojim slabým ľudským silám nadobudnúť naprirodzenú milosť Božiu. Na ceste ku spáse, i keď toto všetko máme, potrebujeme ešte príklad svätých ľudí, ktorý nám ujasní sám spôsob dosiahnutia spásy, príklad svätcov nás povzbudí na tejto neľahkej ceste za duchovným blahom. Dôležitosť príkladu poznáme zo života svetského. Žiadne slová a poučovania nedosiahnu to, čo dobrý príklad. Veľmi podobné to je i v živote duchovnom, mravnom, hoci ťažšie, preto i príklad musí byť lepší a príťažlivejší. Sv. apoštol Pavel radí: „Hľadme na Isusa, Pôvodcu a Dokonavateľa viery...“ (Žid. 12, 2). A ďalej ten istý apoštol píše: „Nasledujte môj príklad, ako aj ja Christovi!“ (1 Kor 11, 1).

My, ktorí nosíme kresťanské mená svätcov, našich ochrancov na ceste ku spáse, pozerajme sa častejšie na príklad ich svätých životov. Okolnosti, v ktorých svätí Boží žili na tejto zemi, boli odlišné od nášho spôsobu života. Ale nasledovanie príkladu ich života nespočíva vo vonkajšej situácii ich života; v slepom nasledovaní a napodobňovaní ich činov. To by nebolo rozumné a nebolo by to ani dobre možné. Ponášať sa na svätých musíme duchovne, pevnosťou vo viere, horúcou láskou k Bohu, oddanosťou vôli Božej, pokorou a trpezlivosťou, túžbou po spáse.

+ Cyril, biskup michalovský

Za mier

MIER — SPRAVODLIVOSŤ — SOLIDARITA

Otázka zachovania svetového mieru, sociálnej spravodlivosti a solidarity s trpiacimi celého sveta, je v popredí záujmu všetkých ľudí dobrej vôle a tým aj kresťanov, nakoľko všetko toto vyplýva aj z podstaty našej viery, nášho kresťanského náboženstva. A to je dôvod, prečo sa touto tematikou bude zaoberať aj nadchádzajúce V. všekresťanské mierové zhromaždenie, ktoré sa bude konať v dňoch 22.—26. júna tohto roku v hlavnom meste našej republiky — Prahe. Pokúsime sa preto aspoň krátko priblížiť si závažnosť spomínanej problematiky.

V dnešnej dobe sme svedkami toho, že teológia a okruh jej záujmu sa postupne rozširujú, čím teológii sa vracia jej pôvodné miesto v náboženskom i spoločenskom živote veriaceho človeka. Z tohto hľadiska možno teologicky posudzovať nielen otázky viery, ale aj problémy ostatného života človeka, dôležité oblasti spoločenského života, lebo tam sa konkrétne prejavujú náboženské postoje kresťana voči svetu a človeku. Bohoslovecké myslenie východných otcov a celej východnej cirkvi vždy značne presahovalo oblasť osobnej meditácie a situovalo teológiu v rozsiahlejších a praktickejších kontextoch. Základným východiskom tu vždy bola láska, ktorá každé ľudské počínanie robí kvalitatívne vyšším a dokonalejším. Je to vlastne základ praktickej činnosti kresťana, základ jeho aktívnej prítomnosti v dejinách ľudstva. Je to odpoveď na výzvu Boha, ktorý nás spasil z lásky. Takýto postoj nás vedie k tomu, že cirkev si viac a viac uvedomuje význam mnohých hnutí vo svete a že žije plným životom len vtedy, keď žije radosťami a nádejami, smútkom i nepokojom súčasných ľudí a má vždy na mysli cieľ svojich snáh — zjednotenie s Bohom.

Z povedaného plynie, že cirkev a teológia majú byť plne angažované na riešení všetkých dôležitých problémov ľudstva, ľudského života v duchovnej, intelektuálnej i materiálnej sfére. I v jednom i v druhom prípade máme pred sebou jedného a toho istého človeka, život ktorého sa pohybuje v týchto rovinách a doterajšia angažovanosť na riešení páličivých problémov to potvrdzuje. Ide tu o sociálnu činnosť cirkvi, účasť na mierovom hnutí sveta, boj za nastolenie spravodlivých spoločenských a ekonomických poriadkov,

otázka slobody a práv človeka, t. j. účasť pri vytváraní základných materiálnych i kultúrnych hodnôt života človeka.

Chudoba je stav, ktorý sám o sebe vyvoláva nespokojnosť, protest a solidaritu s trpiacimi chudobou. Toto slovo poukazuje predovšetkým na chudobu materiálnu s negatívnym dopadom v oblasti duchovného a kultúrneho života človeka, na nedostatok ekonomických prostriedkov pre dôstojný ľudský život. V tomto zmysle chudoba je považovaná za ponižujúcu a je súčasnym človekom z pohľadu svedomia zavrhaná. Spoločenské triedy, národy a celé kontinenty začínajú si plne uvedomovať svoju chudobu a po poznaní jej príčin sa proti nej vedome búria. Vzniká tak protest proti nespravodlivým sociálnym štruktúram, ale súčasne i solidarita s týmito ľuďmi. Byť chudobným v praxi znamená toľko, ako umierať z hladu, byť analfabetom, byť vykorisťovaným, diskriminovaným, obmedzovaným v osobnej slobode a názoroch, tiež právach na dôstojný ľudský život. Takto traktuje tento problém aj Písmo sv. Starého i Nového zákona. V knihe Jóbovej sa hovorí: „Veď hriešnici prekladajú medzníky a odvádzajú stádo s pastierom. Ba sirotám aj osla oni odženú a byka vdove vezmu za záloh... Lež tí, čo robia do samého súmraku, tí nemajú ver' chleba pre deti“ (12, 2—4).

Chudoba teda nie je zapríčinená osudom, ale tými, ktorí páchajú túto nespravodlivosť na iných, čo prorok Ámos odsudzuje slovami: „V prachu zeme šliapu po hlave maličkých a cestu utláčaných pokrývajú“ (2, 7). Existujú chudobní, lebo jedni sa stávajú obeť druhých: „Beda tým, hovorí prorok Izaiáš, čo uzákoňujú zákony zlé a pisárom, čo útlak spisujú, aby drobných ľudí odvieďli od práva a biednych môjho ľudu od pravdy, aby vdovy boli ich korisťou a aby ozbíjali siroty“ (10, 1—2).

Proroci teda odsudzujú každé zneužitie, každú formu udržiavania chudobných v chudobe, v ťažkých, neúnosných životných podmienkach a každé zvyšovanie počtu chudobných. Odsudzuje sa podvod v obchode a vykorisťovanie (Oz 12, 8), zavrhuje sa nespravodlivé súdy (Am 5, 7), násilie vládnúcich tried (2 Kr 23, 30), nespravodlivé dane (Am 5, 7) atď. A tak je to aj v Novom zákone, čo je najviac vyslovené v evanjeliu podľa Lukáša a v liste Jakubovom (Lk 6, 24—25; Jk 2, 5—9 a iné). Chudoba a sociálny útlak sa priečia duchu Starého i Nového zákona a útlak sa považuje za popieranie Boha a Jeho vôle, lebo základom vzájomných vzťahov ľudí i voči Bohu ostáva láska. Existencia chudoby sama o sebe je popieraním solidarity medzi ľuďmi, popieraním pozitívnych a spravodlivých foriem ľudského života.

Boh vyslobodzuje izraelský národ z Egypta ako „z domu otroctva“, prenasledovania, ťažkej roboty, pokorenia, politického nátlaku na kontrolu pôrodnosti atď., ale súčasne stanovuje také zásady spoločenského usporiadania v Izraeli, aby v tomto národe nebolo nudného, hoci sa to nie vždy dodržiavalo (2 Mj 1, 13 kap.).

Završením plného oslobodenia človeka je spasiteľné dielo Christovo, ktoré sa bez rozdielu vzťahuje na všetkých ľudí sveta, na celé ľudstvo. V tomto

zmysle apoštol Pavel hovorí o novom človeku — o „novom stvorení“ (Gl 6, 15). Človek je korunou tvorstva a je povolaný k jeho kontinuácii vo svojej práci, v uplatňovaní samého seba. Práca, pretváranie sveta, boj o slobodu, budovanie spravodlivého spoločenstva a miesto človeka v dejinách, to sú všetko faktory, ktoré formujú aj samotného človeka. A k tomuto uplatneniu sa človek potrebuje patričný priestor a všetky možnosti slobodného vývoja. V Egypte práca zotročovala človeka a prehlbovala nespravodlivosť, preto kresťanstvo celou svojou podstatou odbúrava tento nesprávny postoj človeka a stavia ho do najtesnejšej jednoty s Christom ako úd tela cirkvi, do jednoty s Bohom, a tým i do jednoty človeka s človekom. Preto apoštol Pavel hovorí: „Vierou v Isusa Christa všetci sme synmi Božími. A niet už medzi vami ani Žida ani Gréka, ani otroka a slobodného..., lebo všetci ste jedno v Christu Isusovi“ (Gal 3, 26—28). Preto boj o spravodlivú spoločnosť a opravdivé ľudské vzťahy má svoje oprávnenie, je časťou dejín spásy a nevylučuje z toho diela nikoho. Isus Christos skrze dar Ducha svätého zjednocuje nás s Bohom i so všetkými ľuďmi navzájom, v čom je základ našej bratskej solidarity so všetkými trpiacimi bez ohľadu na príčiny ich utrpenia.

Evanjelista Lukáš poukazuje na spoločné dobré v prvotnej cirkvi ako na ideál: „Nikto nepokladal svoj majetok za svoje vlastníctvo, ale všetko mali spoločné“ (Sk 4, 32). Robili to z pocitu hlbokkej jednoty, „lebo zástup veriacich mal jedno srdce a jednu dušu“, avšak nebolo to idealizovanie chudoby ako takej, ale starosť o to, aby jej vôbec nebolo. „Nikto nebol medzi nimi núdný“ (Sk 4, 34—35).

Načrtli sme krátko problematiku rokovania V. vsekresťanského mierového zhromaždenia, na ktorom delegáti z rôznych končín sveta budú v duchu zjaveného učenia hľadať spôsoby a formy prejavu solidarity so všetkými trpiacimi sveta, lebo všetko toto je súčasne i základom nastolenia trvalého svetového mieru, aby ľudia na svete mohli žiť plným a dôstojným ľudským životom, tešiť sa pomoci Božej a z Božieho požehnania. Po skončení tohto mierového zhromaždenia budeme sa snažiť priblížiť našej čitateľskej verejnosti jeho výsledky a dobré podnety i pre našu ďalšiu kresťanskú angažovanosť v tak závažnej oblasti súčasného diania vo svete.

Prot. Š. PRUŽINSKÝ

Bratia, ak by niekoho aj pristihli pri nejakom poklesku, vy, duchovní, priveďte ho v duchu tichosti na pravú cestu, — a daj si pozor, aby si aj ty nepadol do pokušenia. Jedni druhých bremená znášajte, a tak naplníte zákon Christov. Keď si niekto myslí, že je niečo a je nič, sám seba klame. Nech každý skúma svoj skutok a bude mať chválu sám pred sebou, ale nie pred iným. Lebo každý svoju ťarchu ponesie (Gal 6, 1—5).

K MEDZINÁRODNÉMU DŇU DETÍ

Ľudská spoločnosť a deti

Každá spoločnosť, ktorá má na mysli dobro svojich členov, bola by nedôsledná sama voči sebe, ak by zabúdala na mladé pokolenie, na svoj dorast, ktorý je jej nádejou do budúcnosti. Naša spoločnosť, v ktorej žijeme, plní svoje programy voči mladšej generácii zo všetkých jestvujúcich spoločenských formácií najdôslednejšie a najprenikavejšie. Ak poznáme a slávime u nás Medzinárodný deň detí, uvedomujeme si, že táto starostlivosť našej spoločnosti o našu mladú generáciu sa neizoluje do hraníc našich národov a štátov, ale snaží sa zahrnúť do svojho zorného uhla a praktickej pomoci deti všetkých národov a všetkých svetadielov. Upozorňuje nás to — a v tom sa zhodujeme my, ktorí sa hlásime ku pravoslávnej kresťanskej viere ako východisku svojho myslenia a konania, s tými, ktorí vychádzajú z iných, nech už náboženských, alebo nenáboženských názorov — že sme povinní myslieť na tie tisíce a milióny detí v dnešnom svete, ktoré prežívajú sociálnu biedu, často hlad, nedostatok možnosti vzdelania, kultúrneho rastu, sebauplatnenia. Pravdaže, núti nás to tiež a hlavne, aby sme hľadali možnosti, ako prispieť zo všetkých svojich síl na pomoc.

EVANJELIUM O RODIČOCH A DEŤOCH

V evanjeliu čítame neraz o vzťahu Spasiteľa Isusa Christa k deťom. V Markovom evanjeliu je príhoda o tom, ako ľudia prinášali dieťky k Spasiteľovi a ako apoštolovia proti tomu reptali, až sa im dostalo poučenia zo strany božského Učiteľa, aby nebránili prístupu detí k Nemu, lebo „takýchto je kráľovstvo Božie“. Táto udalosť je daná do súvislosti s poučením o manželstve a o rodine. Na provokatívnu otázku farizejov, či muž má právo prepustiť svoju ženu, čo dovoľoval Mojžišov zákon, odpovedal Isus Christos v duchu svojho učenia o láske: „Pre tvrdosť vášho srdca napísal vám (Mojžiš) to prikázanie. Ale od počiatku stvorenia muža a ženu učinil ich Boh. Preto opustí človek otca svojho i matku a pridrží sa svojej ženy. I budú tí dvaja jedno telo. A tak už nie sú dva, ale jedno telo. Preto čo Boh spojil, človek nerozlučuje!“ (Mark 10, 5—9).

MALÁ CIRKEV

Manželstvo je malá cirkev. Rodinné prostredie poskytuje najvhodnejšie miesto na to, aby sa tento „svet v malom“ alebo „cirkev v malom“ mohla vyvíjať v dobrou a plnosť požehnania

svojich členov. Rodinné prostredie je rozhodujúcim činiteľom pre formovanie charakteru mladého človeka. Ak je rodina a jej kruh poznamenaný pečatou Božej prítomnosti, zaskvie sa aj budúcnosť detí v svetlej perspektíve trvalého šťastia. Ak však je rodina zatemnená tvrdosťou srdca, hriešnym egoizmom, vzájomnou nenávisťou a dokonca rozchodom, rozvodom rodičov, potom je navždy poznamenaná duša dieťaťa tieňom zla a bolestne je zasiahnutá na celý život. Ak manželia sa rozvádzajú, aby hľadali nové „svoje šťastie“, t. j. v novom zväzku, pozbavujú svoje deti takto rozbitým manželstvom ich najhlbšieho a najpotrebnejšieho šťastia: mať svojich obidvoch rodičov pri sebe, milovať ich a ctíť si ich, hľadať pri nich ochranu i poučenie, realizáciu najvnútornejších väzieb ľudskej bytosti.

Jednotlivé kresťanské rodiny majú zásadnú dôležitosť pre život budúceho pokolenia cirkvi. Manželstvo je posvätný zväzok, požehnaný Božou milosťou. V manželstve sa má odzrkadľovať tá obetovná láska, ktorou sám Syn Boží, Isus Christos zamiloval si cirkev, že sa za ňu obetoval až smrťou na kríži. Tam, kde rodičia si uvedomujú túto posvätnosť a požehnanosť svojho manželského spojenia, učia sa povyšovať rodinu na duchovnú školu, v ktorej sa vštepujú deťom základné pravdy viery a lásky. Ukáznenosť rodičov, ich múdrosť, ohľaduplnosť k sebe navzájom, otvorenosť, dôvera jeden k druhému a hlboká vernosť, vyplývajúca z lásky, vernosť, ktorá nedovoľuje z motívov kázne vnášať do tohto vzájemného vzťahu nič, čo by mohlo viesť k rozvratu rodinných zväzkov, je tým najlepším darom mladej generácii. Mravní rodičia prospievajú svojim príkladom deťom predovšetkým v tom, že v nich vytvárajú kladné spoločenské čnosti v najvhodnejších rokoch ich fyzického rastu a mravného dozrievania.

Deň detí neznamená, že sa budeme deťmi zaoberať len raz v roku, že im kúpime cukríky alebo iné darčeky, umožníme im aby sa hrali a sa zabávali. Ten deň kladie pred nás stály záväzok starostlivosti o tých, ktorí sú odkázaní na našu pomoc a náš dobrý vzťah k nim. Verné manželstvo a krásna, zdravá, ušľachtilá rodina — to by mal byť najkrajší darček našim deťom.

DUCHOVNÝ PASTIER A RODINA

Súčasne táto problematika nás upozorňuje aj na pastierske záväzky a povinnosti. Náš cirkevný snem, ktorý sa konal v jeseni roku 1977, upozornil našich veriacich a kňazov na to, že sú povinní pomáhať všade tam, kde sú ohrozené naše rodiny. Vieme, že najlepšími pastiermi cirkvi boli vždy tí duchovní, ktorí boli

a sú skutočnými duchovnými radcami svojich veriacich na farnostiach a vedeli a vedia im pomáhať i v ťažkostiach a krízach rodinného spolužitia. Ak kňaz má splniť svoje poslanie pastiera duší, musí dobre poznať rodiny členov farnosti. Musí získať ich dôveru pre spoločné zamyslenie sa nad najdôležitejšími otázkami ľudského určenia v svetle svätého evanjelia a tradície cirkvi. Kde duchovný svoju pastoračnú povinnosť čestne a riadne nekoná, alebo kde si pre ňu vyvoluje len náhodný okruh ľudí, ktorí sú mu osobne príjemní, alebo zameňuje zodpovednú službu pastiera Božieho ľudu za debatovanie o podradných záležitostiach, a nie duchovných, tam rodiny našich členov cirkvi duchovne trpia hladom a smädom, ba dokonca hynú. A to má potom aj vplyv na osudy tých členov takýchto rodín, ktorí sú bezbranní a slabí, t. j. na osudy detí. Medzinárodný deň detí, hoci je to sviatok svetský s náplňou spoločensko-občianskou, pripomína nám i náš dlh voči deťom, mladej generácii, a, pravdaže, voči rodinnému prostrediu, v ktorom žijú a sa ľudsky utvárajú.

—pš—

NA PRAVOSLÁVNNU CIRKEVNÚ TLAČ TENTORAZ DAROVALI:

Juraj Pelak, Cabov, Kčs 100.—, Peter Macanin, Ťbrež, 40.—, Juraj Pirkovský, Hnojné, 50.—, rodina Ondovčinová, Petrovce nad Laborcom, 20.—, rodina Locihova, Veľké Revišťa, 50.—, Preosv. vladyka Nikolaj, Prešov, 100.—, Pravoslávny farský úrad Bajerovce, 100.—, Anna Prokipčáková, Borov, 50.—, Michal Kortina, Borov, 50.—, vd. Mária Škvarková, Švermovo, 30.—, pravoslávni veriaci z Breziny Kčs 300.—, Pravoslávna cirkevná obec Mariánské Lázně, 140.—, Mária Olexová st. Hnojné, 50.—, Mária Jenčíková, Veľké Revišťa, Kčs 50.— a Juraj Hubal, Ruská Kajňa okr. Vranov n/T Kčs 1000.—.

Štedrým darcom úprimná vďaka za ich pochopenie. Mená ďalších uverejníme v budúcom čísle nášho časopisu.

Obchod PETRA PREŠOV dovoľuje si oznámiť, že prijíma objednávky na pravoslávny modlitebník CHLIB DUŠI, ktorý má vyjsť z tlače v blízkej budúcnosti.

Dojmy z bratskej návštevy

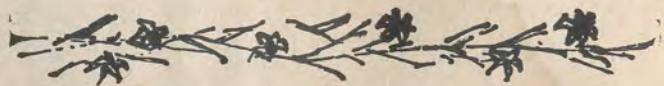
V dňoch od 3. do 19. januára tohto roku uskutočnil pražský arcibiskup kardinál František Tomášek v doprovode generálneho vikára ThDr. Františka Vaňka a prof. ThDr. Františka Kotalíka priateľskú návštevu v Sovietskom zväze. Návšteva sa uskutočnila na pozvanie Jeho Svätosti patriarchu moskovského a celého Ruska Pimena. Bola motivovaná duchom ekumenizmu, aby poslúžila rozvíjaniu ďalších bratských vzťahov medzi pravoslávnu a rímsko-katolíckou cirkvou.

Kardinál navštívil Moskvu, Kyjev, Leningrad, Žitomir, Odesu a Zagorsk. Všade mal možnosť stretnúť sa a bližšie sa oboznámiť s veriacimi ruskej pravoslávnej cirkvi a duchovenstvom. Z tejto návštevy si otec kardinál odniesol nezabudnuteľné dojmy. Podrobne o tejto ceste referovali u nás Katolícke noviny, kde v štyroch číslach (5—8) kardinál F. Tomášek a jeho doprovod hodnotil návštevu v ZSSR veľmi vysoko.

Najväčší zážitok si odniesli z účasti na pravoslávnych bohoslužbách. Poznali, že pravoslávna cirkev v ZSSR je živým duchovným spoločenstvom. Mohutný spev „Vyznania viery“ a modlitby „Otče náš“ za veľkej účasti veriacich presvedčivo hovorili o tom, že v tejto cirkvi je živá viera, nachádzajúca svoje miesto predovšetkým v srdciach veriaceho ľudu. Nikomu nebolo na ťarchu, že bohoslužby trvali tri hodiny i viac. Podobný dojem na hostí urobilo aj to, že k sv. prijímaniu pristupovali celé zástupy, matky s deťmi, ktoré niesli v náručí, a mládež. Počas liturgie hostia pocítili tú skutočnosť, že medzi nami je vnútorná jednota, čo prehlásil aj sám pražský arcibiskup. Je to predovšetkým jednota v trojjedinom Bohu, vo vtelenom Synovi Božom, Isusu Christu. Povišimli si tiež toho, v akej úcte je tu slovo Božie a aká veľká je tu úcta k Panne Márii.

Osobitným dojmom zapôsobil na kardinála F. Tomáška prijatie u Jeho Svätosti patriarchu Pimena a návšteva v Svätotrojickej lávri v Zagorsku. Veríme, že táto návšteva ešte viac prehĺbila vzťahy medzi obidvoma cirkvami a viac ich zbližila.

M-vá.

O cirkevnej disciplíne

Cirkev je spoločenstvo, v ktorom všetci jeho členovia sú dobrovoľne a na základe viery v Isusa Christa ako Syna Božieho. Preto dobrovoľne berú na seba dodržiavanie potrebnej disciplíny a sú presvedčení o jej užitočnosti a nevyhnutnosti. Je to disciplína osobitnej povahy, podmienená podstatou, povahou a cieľom existencie cirkvi.

Pre spoločenstvo cirkvi je to zlo, keď sa disciplína nanucuje, alebo mechanicky dodržiava, lebo je to príznak, že čosi nie je v poriadku: buď s jednotlivosťou, alebo s disciplínou. V tomto prípade treba hľadať príčinu, a to hneď a so všetkou zodpovednosťou. Treba meniť — predpisy, alebo liečiť — člena cirkvi (vychovávať). Disciplína by mala odpovedať trom základným požiadavkám: duchu evanjelia, potrebám doby a súhlasu cirkevného spoločenstva. A nikdy by sa nemala šablonovite nanucovať. Slepá poslušnosť nemá nijakú hodnotu, a zasa servilnosť a panický strach by nemali mať miesto v cirkvi. Je to väčšie zlo, než sama neposlušnosť, lebo tým sa vytvára nezdravá atmosféra v cirkvi a brzdí to jej duchovný rast. Písmo sväté nás veľmi často nabáda k ostrážitosti pred dvojtvárnymi a falošnými horlivcami (Iz 29, 13; Mt 6, 16; Lk 18, 12; 2 Tm 3, 5—6; 2 Pt 2, 18 atď.), lebo títo predstierajú svoju zbožnosť a disciplinovanosť kvôli osobnému úžitku, osobnej sláve a prospechu. A sú aj takí, o akých hovorí kniha Zjavenia: „Poznám tvoje skutky, že nie si ani studený, ani horúci“ (3, 15).

Niekedy je cirkevná disciplína popieraná z hľadiska novozákonnej slobody. Tvrdí sa, že disciplína akoby spútava slobodu istými obmedzeniami svojich predpisov. Ona bola potrebná len v Starom zákone, kde zákon bol vodcom a vychovávateľom a poskytoval normy správania sa v každej situácii. Človek hrešil iba vtedy, keď porušil predpisy zákona. Skutočnosť je trochu iná, lebo Starý zákon mal svoje predurčenie a cieľ: chrániť vieru v jediného Boha a pripraviť vyvolený národ na prijatie Mesiáša a Jeho učenia. Bez tohto završenia by dejiny izraelského národa

nemali nijaký význam. Okrem toho treba mať na zreteli, že vyvolený národ žil medzi pohanskými národmi a nemohol byť ponechaný bez takejto prísnej opatery a dozoru Božieho. Nebol by splnil svoje poslanie, o čom svedčia mnohé skutočnosti z dejín tohto národa.

Isus Christos svojím učením poskytuje nám ozaj plnú slobodu. Avšak každý Jeho učeník, to nie je nezrelá, neschopná a morálna nevypelá osobnosť, ale osobnosť na vysokej úrovni kresťanskej dokonalosti, osobnosť, ktorá si je plne vedomá svojej závislosti na Bohu, na Jeho spasiteľnom diele, na Bohu ako prameni života a cieľi všetkých svojich snáh. To je už syn a dedič (Gl 4, 7). Christos ukázal dokonalú cestu k dosiahnutiu slobody a Kráľovstva Božieho, ktoré je zbudované na tejto slobode. Preto Kráľovstvo Božie sa dosahuje osobnou námahou, pričinením sa každej osoby a nie plnením litery zákona. Celý duchovný život kresťana je úzko spojený so slobodou. Sloboda je dar Boží, lebo kde je Duch, tam je aj sloboda (2 Kor 3, 7). Ako Božie skutky sú slobodné, tak sú slobodné aj skutky človeka, avšak iba vtedy, keď človek sa plne oddá pravde a spravodlivosti a neotročí hriechu a nespravodlivosti. Iba takáto sloboda je skutočne slobodou.

V tomto ohľade je nám najväčším vzorom sám Spasiteľ. On všetko konal slobodne a nebolo sily, ktorá by si Ho bola podmanila. Ostal vo všetkom verný Otcovi svojmu nebeskému, pravde a spravodlivosti (Lk 4, 19) a zastrašovanie ľudí odháňal odvahou a posilňovaním: Nebojte sa! Apoštoli taktiež slobodne konali svoje apoštolské poslanie, kázanie novej zvesti o našej spásy a podľa toho ľudia aj poznávali, že sú učeníkmi Isusa Christa (Sk 4, 13). Kresťania sú povolani k plnej slobode, preto majú brániť osobnú dôstojnosť a kresťanskú slobodu. Nik sa nemá v mene kresťanskej slobody podceňovať alebo zanedbávať. Každý kresťan je zodpovedný za dobro celej cirkvi a za zachovanie jednoty (1 Kor 12, 5—10), preto mu nemajú byť cudzie problémy, ktoré sa týkajú jej dobra a jej rastu. V cirkvi sa má rešpektovať sloboda mysle, slova a písma. Potlačovanie slobodnej mysle tlmí fungovanie cirkvi v čase a protiví sa to aj učeniu Christa. Avšak táto sloboda nemá nič spoločného so svojvôľou a so slobodným myslením, ktoré je v rozpore s pravdou a poslaním cirkvi. Pravda je plodom Sv. Ducha (Ef 5, 9), preto je dedičstvom všetkých členov cirkvi a všetci majú možnosť tvorivého života v Duchu a v pravde. Preto členovia cirkvi nikdy nemajú byť pod zákazom mlčania, aby boli len poslucháčmi, lebo takýto trest alebo požiadavka je cudzia duchu cirkevnej disciplíny pravoslávnej cirkvi.

Súčasnou novozákonnej slobody je i kritika a táto v prvotnej cirkvi bola plne uplatňovaná, a to i voči vysoko postaveným osobám. Avšak nie je to kritika kvôli kritike, hnevливé a škodlivé kritizovanie, ale upozorňovanie na nedostatky v duchu bratskej lásky s tým, aby v cirkvi všetko bolo v poriadku. Kritika je znakom životnosti v cirkvi (Gl 2, 11—14). V Novom zákone sa odsudzuje klamstvo, lož, dvojtvárnosť a otroctvo hriechu, ale pravda sa môže slobodne hlásať, lebo ona k slobode privádza (Jn 8, 32).

[Pokračovanie]

Maliar A. A. Ivanov — vykladač Písma

„Pane, nech sa Ti ľúbi práca jeho rúk!“ (Dt 33, 31).

Na biblické námety bohatá tvorba pred stodvadsiatimi rokmi svojmu Stvoriteľovi sa predstavil ruského maliara Alexandra Andrejeviča Ivanova, ktorý patrí k najvýraznejším umelcom 19. storočia, je presvedčivým svedectvom skutočnosti, že každá generácia cez všetku oprávnenú a žiaducu súvislosť s vierou a zbožnosťou svojich otcov a praotcov má svoj osobitý, nezastupiteľný vzťah k biblickému posolstvu, ktoré mocou svojho slova chce nám pomáhať vo všetkých našich životných situáciách a v zacieľovaní nášho života na neustále rozhojňovanie lásky k Bohu spolu s láskou k blížnemu, keďže obidve sú nerozlučne spojené. Toto konštatovanie platí v plnej miere i o Ivanovom pomerne krátkom, ale päťdesiatdva rokov trvajúcom, ale neobyčajne strastiplnom a plodnom živote. Nim sa ťahne ako červená niť nepretržité úsilie dospieť k svojskému, novému umeleckému vyjadreniu večnej a osobne prežíanej pravdy Evanjelia, ktorá je pre človeka zdrojom vernosti a sily, statočnosti, slobody, lásky a služby a ktorá zapaluje jeho srdce i vyzbrojuje ho pre živé svedectvo vo svete, lebo Evanjelium má zasľúbenie pre všetkých ľudí všetkých čias, ovplyvňujúc dejinné zmeny pozemských poriadkov a živiak v nich túžbu po príchode Kráľovstva Isusa Christa, v ktorom: „Oni budú jeho ľudom a Boh sám bude s nimi. Zotrie im z očí každú slzu, a nebude viac ani smrti, ani zármutku a ani náreku. Ani bolesti viac nebude, lebo predošlé sa pominulo“ (Zj 21, 3—4).

A. A. Ivanov, uchvátený od útlej mladosti myšlienkovou hĺbkou a umeleckým čarom ikon zvýrazňujúcich poslanie človeka byť obrazom Božím, patrili ku generácii K. P. Briullova, jedného z tvorcov nádherných malieb interiéru impozantného leningradského chrámu sv. Izáka, jeho brata architekta A. P. Briullova a P. A. Fedotova, kliesniteľa cesty k životu sa obracajúceho umenia. Už ako 21-ročný upozornil na seba obrazom so starozákonným námetom „Jozef vo väzení vysvetľuje sny svojich spoluväzňov“. Týmto obrazom, za ktorý dostal Veľkú zlatú medailu, začína sa celý rad jeho ďalších obrazov a skíc s biblickými námetmi, ktoré, tak ako Biblia

inšpirované básnické skladby nášho Hviezdoslava, vyjadrujú a riešia konaním a rečou postáv zo Starého a Nového zákona páliť otázky vtedajšej doby, a tak dokumentujú, že biblicky fundovaná viera pozerá s odvahou v ústrety novým veciam, pomáha vytvárať nový poriadok, lieči rany prítomnosti a zbavuje človeka strachu z neistej budúcnosti. Spomenutý obraz bratmi do Egypta predaného Jozefa, ktorý výkladom faraónových snov a s nimi spojenými radami si získal hodnosť prvého štátneho úradníka, pranieroval zobrazením popravy na nízkom reliéfe väzenského múra nespravodlivosť cárových rozsudkov smrti nad dekabristami.

Po prekonaní ťažkostí v súvislosti s obrazom starozákonného Jozefa, za ktorý mu hrozila deportácia na Sibír, Ivanov odcestoval do Drážďan a do Ríma, kde horlivo študoval a pracoval. V Ríme sa zoznámil s vynikajúcimi umelcami svetového mena, ako napr. s dánskym sochárom Bertelom Thorvaldsenom, ktorého dnes hlavný evanjelický chrám v Kodani ozdobujúca socha Žehnajúceho Christa (jej odliatok dominuje interiéru Korandovho zboru českobratskej cirkvi evanjelickej v Plzni — Východ) mu pomohla stvárniť postavu Isusa na jeho obraze „Vzkriesený Christos sa zjavuje Márii Magdaléne“.

Ivanovov obraz „Vzkriesený Christos sa zjavuje Márii Magdaléne“ je akousi predohrou k jeho najosobitejšiemu a rozmermi najrozsiahlejšiemu veľdielu „Christos sa zjavuje pred zástupom“, ktoré dokončil okrem niekoľkých detailov r. 1845, keď pri práci na ňom využil všetky hodnoty, ktoré dosiaľ prinieslo svetové výtvarné umenie všetkých vekov. Námetom obrazu je dosiaľ žiadnym iným umelcom nestvárnena scéna príchodu Isusa Christa k Jánovi Krstiteľovi, ako ju podáva Evanjelium sv. Jána Bohoslovca: „Keď druhého dňa videl (Ján) Isusa, ako prichádza k nemu, riekol: „Ajhľa Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta! Toto je Ten, o ktorom som povedal: Prichádza po mne muž, ktorý ma predstihol, pretože bol prv ako ja! Ani ja som Ho najsmprv nepoznal, ale preto som prišiel, krstiac vodou, aby sa On stal známy Izraelovi!“ Ján svedčil ďalej a hovoril: „Uzrel som Duchu zostupovať z neba ako holubicu a spočinúť na ňom. A ja som Ho predtým nepoznal, ale Ten, čo ma poslal krstiť vodou, mi oznámil: „Na koho uzrieš zostupovať Duchu a spočinúť na ňom, to je Ten, ktorý bude krstiť Duchom svätým. A ja som videl a dosvedčujem, že On je Syn Boží!“ (J 1, 28—34).

Podľa Gogoľa, s ktorým sa Ivanov spriatelil za svojho pobytu v Ríme a pod vplyvom ktorého sa venoval námetom zo života prostého ľudu, Ivanov si zvolil najťažšie zobraziteľné miesto z evanjelií o prvom objavení sa Christa pred zástupom ľudí a o ich obracaní sa k Nemu ako k Vykupiteľovi sveta po úpenlivých prosbách k Bohu, aby na neho zoslal opravdivé obrátenie sa ku Christu, a za hojného prelievania sŕz pri modlitbách za dar sily, ktorá by mu umožnila uskutočniť Ním vnuknutú myšlienku. Od Gogoľa máme okrem jeho vierohodného svedectva o tom, za akých ťažkých okolností a v akom duševnom rozpoložení pracoval Ivanov na tomto kolosálnom obraze, keď

vlastný duševný život jeho autora splynul nerozlučne s tvorením tohto obrazu, i pútavý a výstižný výklad jeho ústrednej myšlienky, ktorou je zobrazenie spôsobu na tvárach ľudí, akým sa títo obracajú ku Christu: „Obraz predstavuje púšť na brehu Jordána. Zo zhromaždených tu je vidieť najzreteľnejšie Jána Krstiteľa, ktorý káže a krstí v mene Toho, ktorého ešte nikto z ľudí nevidel. Obkľučuje ho zástup nahých, zobliekajúcich sa a obliekajúcich sa, oblečených, vychádzajúcich z vody a prichystaných pohrúžiť sa do vody. V tom zástupe stoja i budúci učeníci. Všetci sa rôzne pohybujú, napínajú svoj vnútorný sluch k rečiam proroka, chytajúc takmer z úst každé jeho slovo

a vyjadrujúc na tvárach rozmanité pocity. Jedni sú už naplnení pevnou vierou, druhých zmietajú ešte pochybnosti. Tretí ešte váhajú, štvrtí zvesili skrúsené hlavy a kajajú sa. Sú i takí, čo sú ešte pokrytí kôrou a ktorých srdcia sú netečné. V teže chvíli, keď sa všetko hýbe rozmanitými pohybmi, zjavuje sa v diaľke Ten, v mene ktorého sa dovŕšilo pokrstenie — a tu je pravá chvíľa obrazu. Predchodca je zobrazený práve v tom okamihu, keď, ukážuc prstom na Spasiteľa, hovorí: „Ajhľa Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta!“ A celý zástup, nemeniac výraz tváří, upiera zrak alebo myseľ na Toho, na ktorého ukázal prorok. Okrem skorších dojmov, ktoré sa nestačili vytratiť z tváří, prebiehajú po všetkých tvárach dojmy nové. Zázračným svet-

lom rozjasnili sa tváre predných vyvolencov, zatiaľ čo druhí sa ešte namáhajú, aby pochopili význam tajuplných slov, nechápajúc, ako môže niekto snímať hriechy celého sveta. Tretí pochybovačne potriasajú hlavami, hovoria: „Od Nazareta prorok neprichádza!“ On však nebesky pokojne a nenápadne približuje sa tichým, ale pevným krokom k ľuďom“.

Priamy autorov výklad ústrednej myšlienky tohto veľdiela s jedinečným biblickým námetom, ktorý predtým ešte nikto nestvárnil a objavenie ktorého Ivanov považoval za základ ďalekosiahleho obratu pre ďalší vývin svojej tvorby, sa nám zachoval v jeho listoch k otcovi a priaznivcom. Podľa nich Ivanov si s plnou váhou zodpovednosti uvedomoval, že stvárnenie námetu Christovho prvého vystúpenia pred ľud, ktorý v zmysle prorockej zvesti Jána Krstiteľa očakával splnenie svojich najvrúcnejších túžob po opravdivej slobode a po večnom živote, je pre neho závažnou, Bohom mu zverenou úlohou na to, aby posilnil svoju generáciu prvých desaťročí 19. stor. v jej hrdinskom a šlachetnom úsilí odstraňovať Christovmu Kráľovstvu z cesty prekážky, ktoré sú s ním v zjavnom a nezmieriteľnom rozpore, ako ožobračovanie ľudu, spoločenská nerovnosť, fyzický i duševný hlad, politická i duchovná nesloboda, vojny a násilie akéhokoľvek druhu.

Zobrazenie ľudstva očakávajúceho svojho Spasiteľa trvalo Ivanovovi, ktorý pri realizovaní svojho poslania si plne uvedomoval, že „nikto zo spútaných telesnými žiadosťami a slasťami nie je hoden pristupovať ku Kráľovi slávy“, pätnásť rokov. Študoval antické sochy a obrazy, maľby renesančných umelcov, najmä Leonarda da Vinci, autora Poslednej večere Pána a Raffaela, známeho Sixtinskou madonou, rôzne typy tvárí, obzvlášť židovských, aby každej postave dal výrazne odlišný charakter, ako rozvážnosť, neistotu, pevnú odhodlanosť, neskonalejšiu radosť, hory prenášajúcu vieru, mučiaku pochybovačnosť, neklamnú nádej. Najvýraznejšie sú tváre Jána Krstiteľa, apoštolov Jána a Andreja, učeníka Natanaela, otroka, ktoré všetky majú za základ reálny portrét. Nie menej majstrovsky zobrazil krajinu, v ktorej sa scéna stretnutia Christa so zástupom odohráva. Pretože nemal možnosť putovať po Palestíne, zobrazil močaristý kraj rímskej Campagne, ponášajúci sa na jordánsku nížinu. Jeho krajina dýcha posvätným, nehasnúcim „večným svetlom“ a vyvoláva v človeku pocit, že je možný súlad medzi ním a obklopujúcou ho prírodou.

Biblia bola pre Ivanovovu, ktorému práca na obraze „Christos sa zjavuje zástupom“ zaberala väčšinu života, preniknutého podľa Gogoľa prosbami k Bohu, aby ohňom milosti spopolnil v ňom všetku chladnú tvrdosť a viedol ho tak pri zobrazovaní obrátenia ľudí ku Christu, aby jeho obrazom bol dojatý i nekresťan pri pohľade naň, vždy živou knihou, prihovárajúcou sa k nemu stále novou a novou rečou. Svedčia o tom jeho početné akvarelové listy a skice s biblickými námetmi, z ktorých je obzvlášť pôsobivá skica Blahozvestovania, dýchajúca jemným svetlom obklopujúcim Panenskú Nevestu ako Nezhoriteľný Ker a prežiarujúcim postavu archanjela Gabriela ako zvestova-

teľa vtelenia „Tichého Svetla svätej slávy“. Tieto vyšli dvadsaťdva rokov po Ivanovovej smrti, ktorá ho zastihla r. 1858 v čase zúriacej morovej rany, a tak ukončila jeho pozemský život, vyplnený neustálym úsilím o uskutočňovanie túžby ľudstva po hojnejšej spravodlivosti, lebo pre neho boli vždy výstražným mementom slová Isusa Christa, Slnka spravodlivosti a Darcu večného života: „Ak vaša spravodlivosť nebude dokonalejšia ako spravodlivosť farizejov a zákonníkov, nevojdete do kráľovstva nebeského“ (Mt 5, 20).

Dr. VI. Buchta

Grécka cirkev a kláštory východného obradu v bývalom Uhorsku

Mnohí naši veriaci stále viac obracajú svoju pozornosť na dejiny našej pravoslávnej cirkvi v Československu. K túžbe po stále lepšom poznaní ich vedú mnohé okolnosti. Najhlavnejšou je azda tá skutočnosť, že ešte aj dnes sa zámerne udržiava mienka, akoby naša pravoslávna viera bola k nám do Československa iba nedávno dovezená. Mnohí takejto falošnej mienke z nevedomosti uveria, iní zasa hľadajú argumenty, ktorými túto lož sa snažia vyvrátiť. Aby sme poznali skutočnú pravdu, musíme siahnúť do dejín nášho i ostatných slovanských národov, ktoré sú veľmi bohaté a siahajú až do doby misie sv. bratov Cyrila a Metoda, ale nie každému sú prístupné.

Niekedy však ani táto skutočnosť nestačí. Je nám totiž známe, že po príchode Maďarov do ich terajšej vlasti sa aj územie dnešného Slovenska postupom času stávalo súčasťou veľkého Uhorského štátu, ktorý sa vtedy formoval. To znamená, že nie menšiu pozornosť musíme venovať aj dejinám Uhorska, ale aj Byzantskej ríše. Pri tomto štúdiu má veľkú úlohu byzantológia, ktorá tieto skutočnosti (archeol. nálezy, písomné správy, zvyky a i.) skúma a spracúva.

Minulého roku bola v našom Pravoslávnom teologickom zborníku č. 5 (Praha 1977) uverejnená krátka, ale pritom bohatá a výstižná práca od nášho autora o. Pavla T. pod názvom BYZANTSKÁ CIRKEV NA ÚZEMÍ UHORSKA, v ktorej má čitateľ možnosť oboznámiť sa s bohatými a až po dnešné časy siahajúcimi dejinami pravoslavia v bývalom Uhorsku. Autor v nej tiež poukazuje na bohaté materiály z tejto oblasti publikované maďarským autorom Gyulom Moravcsikom, členom Maďarskej akadémie vied.

Nedávno sa mi dostala do rúk jedna zaujímavá kniha, ktorá sa tiež, i keď v inom zameraní, zaoberá podobnou tematikou a v mnohom môže doplniť spomínanú prácu, uverejnenú v Pravoslávnom teologickom zborníku. Pretože sa nájdú mnohí ľudia, ktorí nepovažujú naše svedectvá o existencii pravoslavia na našom území od dávnej minulosti za pravdivé, považoval som za nevyhnutné a prospešné vybrať z nej niektoré citáty i celé pasáže a oboznámiť s nimi našich pravoslávnych veriacich, čitateľov nášho časopisu. Touto spomínanou knihou je: GRÉCKOKATOLÍCKY CIRKEVNÝ DEJEPIS pre nižšie

triedy stredných škôl. Zostavil ho gr.-kat. farár o. Irenej Kontratovič a vydala tlačiareň otcov baziliánov v UŽHORODE roku 1936.

Aby sme však lepšie pochopili niektoré skutočnosti, ktoré sa v tomto dejepise uvádzajú, je žiadúce, aby sme si vysvetlili niektoré závažné pojmy, bez ktorých by si nie každý vedel vysvetliť, kedy o akej cirkvi sa hovorí (píše). Autor totiž z pochopiteľných dôvodov na niektorých miestach zamerne o pravoslávnej cirkvi mlčí. Termín pravoslávna cirkev zamieňa slovom východná cirkev, alebo cirkev východného obradu, či dokonca grécka cirkev a niekedy dokonca hovorí o východnej viere (str. 31).

Každý veriaci vie, že Isus Christos založil iba jednu Cirkev, pre všetkých ľudí, ktorej On sám je hlavou (Efez. 5, 23.) Túto Christovu Cirkev nazývame všeobecnou, po cirkevno-slovansky SOBORNOU, ale aj katolíckou (od gr. slova katholikos = všeobecný). Všetky tieto tri názvy znamenajú jednu a tú istú všeobecnú Cirkev Christovu („Viruju vo jedinuju, svjatuju, sobornuju i apostolskuju cerkov“ — Symbol viery). Preto keď na označenie Christovej Cirkvi použijeme výrazu KATOLÍCKA, nesmieme sa mýliť a mať na mysli rímsko-katolícku cirkev. Do rozdelenia teda existovala iba jedna cirkev, avšak táto sa delila podľa obradov na východnú — grécku a na západnú — rímsku (lat.). Po rozdelení, resp. rozkole Cirkvi (1054 r.) hovoríme už o východnej, pravoslávnej, gréckej cirkvi a o západnej, rímskokatolíckej cirkvi. Až omnoho neskôr, keď určité skupiny pravoslávnych veriacich sa pridali na stranu rímskokatolíckej cirkvi (prijali rímsko-kat. učenie a pápeža uznali za svojho zástupcu Christa a svojho nadriadeného) formou dojednania — dohovoru, hovoríme o cirkvi uniatskej, či gréckokatolíckej.

Netreba nikoho azda presviedčať o tom, že sv. bratia Cyril a Metod nám priniesli vieru z východu (z Byzancie — Grécka) a to so súhlasom cisára Michala III., synody i samotného carihradského patriarchu. Spočiatku ani samotní pápeži (Hadrián II. a Ján VIII.) im v začatej misii nerobili prekážky. Po ich smrti sa však situácia celkom zmenila. Svätopluk na nátlak biskupa Wichinga dal Metodových žiakov vyhnúť z krajiny, Wiching sa stal arcibiskupom a pápež Štefan V. (885—891) zakázal slovanskú liturgiu. Východná cirkev na území Veľkomoravskej ríše v tom čase bola už dosť silná. „Slovensko v tie časy bolo rozdelené na tri biskupstvá: nitrianske, bratislavské a spišské, ktoré boli obradu východného“ (Gr.-kat. cirk. dejepis, str. 27 — J. Kontratovič).

Keď Maďari vpadli do Podunajskej nížiny (r. 906), Veľkomoravská ríša sa rozpadá, dnešné územie Slovenska sa stáva súčasťou Uhorska a tým sa začína ďalšia etapa dejín východnej cirkvi na našom území.

O tejto etape dejín v spomínanom cirkevnom dejepise na str. 28 čítame:

„Pri obrátení Maďarov (na kresťanstvo) získala si veľké zásluhy aj cirkev východného obradu. Maďari prijali vieru Christovu od kňazov metodejských a celý rod Arpádovcov bol gréckeho obradu.

Otec sv. Štefana Gejza bol pokrstený čanskými kňazmi, ktorí vysviacku prijali ešte za časov veľmoža Ďulu. Ďula bol pokrstený v Carihrade a priviedol so sebou biskupa Hieroteja, ktorý bol určený pre maďarské územie. Hierotej pokrstil dom vojvodu Ďulu, ktorého dcéra Šarlota bola matkou Gejzovou. Je to jasný doklad, že Gejza bol gréckeho obradu.

Nemci, aby si podmanili Uhorsko, spriatelili sa s panovníkom sv. Štefanom, dali mu za manželku Gizelu, sestru nemeckého cisára Henricha II. a chceli Štefana urobiť prívržencom latinského obradu.

Sv. Štefan budoval chrámy a kláštory východného obradu gréckymi stavitelmi. Vo vesprámskej doline založil pre slovanské baziliánky (nie uniátky) ženský kláštor, ktorého zakladajúca grécka listina dokazuje, že v jeho kráľovskom dvore boli i grécki kňazi.

Kráľovské insígnie, ktoré sa užívali pri korunovaní uhorských kráľov, sú celkom východného rázu. Časť kráľovskej koruny je ozdobená gréckymi ikonami a nápismi. Korunovací plášť (str. 29) bol vyšívaný vo vesprámskom kláštore. Je na ňom vyšitý ikonostázion, na ktorom sú vyobrazení svätí podľa východného obradu. Na peňaženke je cyrilský nápis: „Budi, Hospodi, milosť tvoja na nás nynie i vo vieky“ a vyššie: „Bože, ušchedri ny i blahoslovi ny i prosvieti lice tvoje na ny i pomiluj ny“...

Pri konci panovania sv. Štefana začal sa boj so západným, latinským obradom. Žena Štefanova, Nemka Gizela, podporovala nemeckých kňazov. Po smrti sv. Štefana, jeho nástupca, kráľ Peter už otvorene prenasledoval východný obrad. Novopokrstený a vo východnom obrade vychovaný maďarský ľud (staroverci) nechcel prijať latinský obrad a pod vedením Vatu a Kupu vzbúril sa proti „novej viere“. Po ukrutnom boji povstalci boli porazení. Uhorské kniežatá BAZIL, ANDREJ a LEONTIN uprchli do Kyjeva (str. 30). Andrej sa oženil s Anastáziou, dcérou kyjevského kniežata, a zdržoval sa v Kyjeve, pokiaľ ho uhorská šľachta nepozvala na uhorský kráľovský trón.“

„Keď sa Andrej vrátil, zasa rozkvitol východný obrad. Andrej založil nové, a to nielen grécke, ale i ruské kláštory. Pri Vyšehrade založil kláštor sv. Andreja, do ktorého zaviedol mníchov baziliánov z Kyjevsko-pečerskej lavry (kláštora). Jeho žena Anastázia založila v Tormove (Bycharsko) ženský kláštor.

Všetci uhorskí králi boli v príbuzenskom zväzku s ruskými kniežatami a gréckymi kráľmi, preto pochopiteľne milší bol im východný obrad, ako západný“ (str. 30, tamtiež).

Ďalej sa v tomto dejepise dozvedáme, že aj v zákonoch kráľa sv. Ladislava sú badateľné stopy zákonodarstva východnej cirkvi. Kráľ Ladislav napr. nariadil postíť sa nie od Škaredej (Popolcovej) stredy, ale od pondelka, ako je to podnes v pravoslávnej cirkvi. Taktiež nariadil udeľovať eucharistiu (sv. prijímanie) pod oboma spôsobmi, kňazi si majú brať za ženy dievčatá kňazské, vdovy v žiadnom prípade, druhýkrát sa nesmú ženit. Kto by toto

porušil, mal byť pozbavený úradu duchovného. Z toho tiež je vidieť, že knazi boli ženatí.

„Kráľ Belo III., zať gréckeho cisára Emanuela, bol vychovaný na cisárskom dvore v Carihrade. Ešte tam zložil prisahu, že všetkými prostriedkami bude podporovať obrad východný. Pre túto prisahu ostrihomský arcibiskup Lukáš Bánfi odoprel ho korunovať. Pápež Inocent III. ešte roku 1201 robil výčitky kráľovi Imrichovi, že v Uhorsku je len jeden kláštor latinského obradu a všetky ostatné sú grécke. V tých časoch bolo vyše 200 kláštorov východného obradu, ktoré neskôr zaplnili mnísi latinského obradu. Za kráľa Andreja II. ešte prekvtal východný obrad v Uhorsku, lebo pápež Honorius roku 1221 nariadil, aby rehoľníctvo prevzalo latinský obrad. Jednak bol vládou kráľov Štefana V. a Vladislava (Kumána) sa šíril obrad grécky po celej ríši. Vladislav otvorene sa priznával k starovercom, prečo ho germanofilovia volali schizmatikom. Po vymretí rodu Arpádovcov, vymieral i obrad východný. Tatarským vpádom zničené kláštory neboli obnovené, zostali v zrúcaninách“ (tamtiež, str. 30).

Netreba si však myslieť, že tým sa dejiny východnej cirkvi skončili. I keď podmienky neboli najlepšie, a ako sme vyššie mali možnosť čítať, často došlo aj k prenasledovaniu, ľud za pomoci kňazov zostával aj naďalej verný svojej starej viere. Našli sa aj takí, ktorí východnú tradíciu, keď bola možnosť, podporili. Takým bol aj kráľ Matej Korvín. Aj pod vedením slávneho kniežata Teodora Koriatoviča došlo k posilneniu východného obradu najmä medzi Rusínmi, ktorí tu žili a veľa ich prišlo pod jeho vedením, na Podkarpatskej Rusi. Teodor Koriatovič založil (podľa niektorých autorov obnovil) na „Černeckej“ hore aj kláštor (pri Mukačeve), ktorý bol centrom cirkevnej, ale aj svetskej kultúry. Archimandriti tohto kláštora boli zároveň aj biskupmi podkarpatských Rusínov, ale aj Slovákov. Významnú úlohu na tomto území zohral aj najstarší kláštor v Hrušove v Maramoroši. Založili ho Balica a Drág, synovia rumunského kniežata Sasa. Od roku 1390 mal kláštor „stauropigij-ské právo“, to znamená, že neprislúchal žiadnemu biskupovi, ale priamo carihradskému patriarchovi. Na území Slovenska boli tiež pravoslávne kláštory, a to v Krásnom Brode (postavený za T. Koriatoviča) a na Bukovej Hôrke (slovenský Tábor).

Môžeme smelo tvrdiť, že tieto spomínané kláštory udržiavali pravoslávie medzi našim národom celé stáročia ako drahé dedičstvo našich predkov. Niektoré z nich ešte aj po Užhorodskej únii. Dejiny nám totiž jasne dosvedčujú, že pokiaľ aspoň v jednom z týchto kláštorov boli pravoslávni mnísi, existovali na našom území aj pravoslávne farnosti s veľkým počtom veriacich, ktorí za žiadnych okolností sa nechceli zrieknuť svojej „starej“ viery a podrobiť sa únii. To priznáva aj dr. Hopko (neskôr pomocný biskup gr.-kat. cirkvi) v svojej knihe „Greko-katolíčeskaja cerkov 1646—1946“ (vyd. v Prešove r. 1946), keď na str. 31 píše toto: „Prijaťeli naroda začali rabotu pro sojedenienije. Taškostej bylo mnoho. Iz odnoj storony konservatizm naroda. Iz drugoj sto-

rony šlachta. Na konzervatizm naroda primir, čto kohda peremyšlskij jepiskop KRUPECKIJ positil našu storonu, to v krasnobrodskom monastyri, posli jeho propovidi o uniju, majže zabili jeho, jedva spas svoju žizň“.

Prvý, ktorý sa snažil všetkými prostriedkami zjednotiť pravoslávnych Rusínov s Rímom bol Vasilij Tarasovič (1633—1646). Veľmi mu v tom pomáhala vdova grófa Jána Drugetha, rodená Anna Jakušičová, a to za veľkej pomoci svojho brata Juraja Jakušiča, rímskokatolíckeho biskupa jágerského. Lenže prechod na úniu nebol, ako sa mnohí nazdávajú, ani manifestačný, ani ľahký, čo dosvedčuje aj vyššie spomínaná udalosť v krasnobrodskom monastieri. O tom, ako táto bola dojednaná, vyhlásená i ako ju prijímal ľud, nám jasne píše o. I. Kontratovič v spomínanom gr.-kat. cirk. dejepise: „Zásluhou Petra Rostošinského sa zišlo kňazstvo užhorodského panstva v užhorodskom hrade 24. apríla 1646, v deň sv. mučeníka Juraja. V hradnej kaplnke vypočuli sv. službu, mnohí sa vyspovedali a prijali a 63 z nich zložilo Vyznanie katolíckej viery do rúk jágerského biskupa Jakušiča. Nahlas prečítali symbol viery a vyhlásili, že všetkému veria, čo sv. matka cirkev verí predpokladá, pápeža Inocenta X. prijímajú za svojho arcipastiera, jemu budú poslušní, ale pod tými podmienkami:

1. Všetky obrady gréckej cirkvi majú byť zachované v celostj.
2. Biskupi budú volení gréckokat. kňazstvom a potvrdzovaní pápežom.
3. Uniaty budú účastníkmi všetkých privilegií lat. kňazstva“.

Po smrti Tarasovičovej kňazstvo si vyvolilo za biskupa Petra Rostošinského, ktorý v mesiaci septembri roku 1648 ako jednomyseľne vyvolený biskup sa dostavil na trnavský snem a v mene gréckokatolíckych kňazov vyhlásil cirkevnú úniu (str. 58—59).

Týmto obdobím nastávajú nové časy v dejinách gréckej cirkvi a východného obradu na území býv. Uhorska. Cirkev i národ sa rozdelil. „Biskupstvo sa rozdvajilo. Peter Rostošinský v Užhorode bol biskupom uniatov, žijúcich v Spišskej, Šarišskej, Zemplínskej a Sabolčskej župe a kňazstvo berežské a maramorošské ostalo pod mocou mukačevského (pozn. pravoslávneho biskupa) (Gr.-kat. cirk. dejepis, str. 60). Uniaty teda prijali rím.-kat. vierouku, a i keď si ponechali grécky obrad, predsa aj tento sa dostal pod vplyv záp. rímskeho obradu.

Prijatím únie sa pomery ešte vyostřili a veriaci i duchovní tejto cirkvi sa dostali pod nadvládu rím.-kat. biskupov. Nie je preto žiaden div, keď kňazi i ľud sa vracali naspäť do svojej pradedovskej pravoslávnej cirkvi. „Po smrti biskupa Petra (pozn. Rostošinského) nastali ťažké časy v dejinách mukačevského biskupstva. Rozkol (pozn. pravoslávie) sa znova šíril. Spôsobilá to okolnosť, že nebolo pravidelného biskupa, pretože nebolo určené, kto má právo vymenovať biskupa. Toto právo si osobovali: pápež rímsky, kráľ uhorský, sedmohradské knieža, biskup jágerský a nakoniec i kňazstvo volilo si biskupa. Preto bolo neraz aj päť biskupov (mimo „rozkolníckeho“) (tamtiež str.

60). Pod názvom „rozkolníckeho“ autor spomínaného Cirk. dejepisu má na mysli biskupa pravoslávneho v Mukačeve.

Za takejto situácie bolo postavenie gr.-kat. cirkvi veľmi neblahé. Po smrti biskupa De Kamelisa, ktorý počas povstania Rákocziho sa presťahoval do Prešova, kde aj zomrel, nastali znovu ťažké časy v gr.-kat. cirkvi. Kňazstvo sa dožadovalo u pápeža zavedenie poriadku a disciplíny. Všetko však bolo márne. Aby sme si vedeli lepšie predstaviť, aká v tom čase bola situácia, dovolím si ďalej citovať zo spomínaného gr.-kat. cirk. dejepisu:

„Od tých čias mukačevskí biskupi (gr.-kat. — pozn.) boli úplne podrobení jágerským rímskokatolíckym biskupom a vo všetkom od nich záviseli. Bez dovolenia jágerských biskupov nemali právo zvolať snem, vysvätiť kňazov, navštíviť farnosti a naznačiť farárov. Aristokratickí rímskokatolícki biskupi (gróf Erdődy, gróf Esterházy, kardinál Kolonič a druhí) nedržali mukačevských biskupov za rovnoprávných, v nich videli len biskupov otrockých Rusínov. Gréckokatolícke kňazstvo a ľud boli podrobení rímskokatolíckym kňazom; dôchodky gréckokatolíckych filiálok prislúchali rímskokatolíckym farárom. Gréckokatolíci povinní boli svätiť aj rímskokatolícke sviatky. Z tejto znevažujúcej situácie chceli mukačevskí biskupi sa vyslobodiť na každý pád tým viac, lebo prostý ľud, vidiac zneuctenie svojho kňazstva, znova odpadal od únie. Roku 1765 v Hajdudorogu a v Besermení ľud povstal proti vrchnostiam a v chrámoch otvorene sa modlil za ruskú cárovnú. Keď sa bolo treba báť všeobecného povstania, i kráľovná Mária Terézia postavila sa na stranu gréckokatolíkov...“ (tamtiež str. 72).

Až pod priamym zásahom kráľovnej Márie Terézie a zásluhou Andreja Bačinského (1772—1809) sa postavenie gréckokatolíckej cirkvi zlepšilo. A. Bačinský sa narodil v Beňatine (hovorí sa, že ostal sirotou) a vynikal neobyčajnou vzdelanosťou. Mal veľké sympatie u kráľovnej M. Terézie, ktorá bohato odmenila nové biskupstvo (dostalo v Boršodskej župe veľký majetok, bývalý jezuitský kláštor v Užhorode, zámok grófov Drughetov, atď.). Bol vysvätený za biskupa r. 1773 v kráľovskej kaplnke, v prítomnosti kráľovnej a celej kráľovskej rodiny. Roku 1780 sa presťahoval z Mukačeva do Užho-rodu.

„Kňazstvo len od jeho času sa pridŕžiava stále únie“ (gr.-kat. cirk. dejepis str. 74).

Druhá, pôvodná vetva gréckej cirkvi — pravoslávnej išla ďalej svojou cestou. Základy jej položili sv. Cyril a Metod. Táto cesta však nebola ľahká, a to najmä od tých čias, keď úniu začala rozširovať kráľovná Mária Terézia. Postavenie pravoslávnych biskupov, duchovných i veriacich bolo neznesiteľné. O tom, že sa ich postavenie stále viac zhoršovalo, netreba nikoho z našich veriacich presviedčať. Jasne o tom píše sám gr.-kat. biskup Jozef De Kamelis (1690—1706): „Jeden v šubě, jiný v gubě, velmi četní v halošňákách, nemnozí v kněžském oděvu“ (Všeobecné dějiny církevní, prot. J. Leixner — Praha 1957, str. 87). Aj za takejto ťažkej situácie pravoslávni mali svojich biskupov

v mukačevskom kláštore. Posledným biskupom v Mukačeve bol Mefodij (+1690). Po ňom jeho nástupca biskup Josif (+1711) a biskup Dositej (+1734) riadili eparchiu z hrušovského kláštora v Maramaroši.

Ani potom však pravoslávna cirkev neprestala existovať. Na mnohých miestach, aj keď kňazi a ľud formálne prijali úniu, v duchu niesli jej pochoď ďalej. Patentom cisára LEOPOLDA I. z rokov 1690, 1694 a 1710 dostali Srbi právo zakladať pravoslávne cirkevné obce a stavať chrámy v celom Uhorsku, to znamená, že aj na Slovensku a Zakarpatskej Ukrajine. Tieto oblasti patrili pod právomoc metropolie Sremsko-karlovickej. Od roku 1766 sa táto metropolia stala samostatnou (autokefálnou) a na metropolitu karlovického potom prešiel historický titul patriarchu srbského.

V polovici 19. stor. nastáva na Zakarpatskej Ukrajine, ako aj na Slovensku i v celom Uhorsku národné prebudenie, ktoré vyvrcholilo tým, že ľud sa začal naspäť vracáť z únie do svojej pradedovskej pravoslávnej viery a zatúžil zhoďiť zo seba jarmo cudzej nadvlády. Roku 1902 obec Iza a roku 1904 obec Veľké Lúčky prešli do pravoslávnej cirkvi a požiadali metropolitu v Karlovciach, aby im poslal duchovného. Maďarské úrady tomu všemožne bránili. Veriaci z Izy boli obžalovaní z poburovania proti uniatskému náboženstvu a pre vlastizradu. A tu je známy Marmaroš-sihotský proces. Ani tento však nezastavil čas. Rakúsko-uhorská monarchia sa rozpadla. Prichádza potom nová éra v dejinách našich bratských národov, ktorá je nám už známa. Východný obrad i pravoslávna cirkev nebola zničená a dedičstvo sv. bratov Cyrila a Metoda pretrváva dodnes.

Naším želaním však je, aby dve cirkvi východného obradu, ktoré do dnešných dní žijú na našom území, sa znovu zjednotili, a tak aby táto východná cirkev znovu dosiahla niekdajšej slávy. Vŕúcne prosíme našich slovanských apoštolov Cyrila a Metoda, aby vypočuli našu prosbu a prihovorili sa za nás u Spasiteľa nášho Isusa Christa: „Kirile i Metodije bohomudriji, Vladyku vsich molite, vsja jazyki slovianskija utverdit i v pravoslaviji i jedinomyслиji, umiriti mir, i spasiti duši naša“ (z troparu).

L. Fedor

Citovaná literatúra:

Gréckokatolícky cirk. dejepis pre nižšie triedy stredných škôl, zostavil o. I. Kontratovič, vyd. kníhtlačiareň O. Baziliánov v Užhorode r. 1936.
Všeobecné dějiny církevní, prot. J. Leixner, vydala Prav. církev Praha 1957.
Gréckokatolíckeskaja cirkov 1646—1946, Dr. V. Hopko, Prešov 1946.

Rúk Jeho diela pravda sú a právo; rozkazy Jeho všetky hodnoverné sú; na večné veky upevnené, konané pravdivo a správne (Ž. 111, 7—8).

Z ústredia

ZASADANIE PRACOVNÉHO VÝBORU KMK v Moskve sa konalo v dňoch 3.—6. apríla t. r. na pozvanie ruskej pravoslávnej cirkvi. Zúčastnilo sa na ňom na osemdesiat členov výboru, medzinárodného sekretariátu KMK, štábu a prekladateľov. Po pobožnosti otvoril zasadnutie prezident hnutia metropolita dr. Nikodim. Jeho Svätosť patriarcha Pimen zaslal privítacie posolstvo a v priebehu zasadania usporiadal pre účastníkov recepciu. Prítomní si vypočuli prednášku domáceho vedca dr. J. Nasarkina o problémoch odzbrojenia a veľmi živo diskutovali. Prerokovali sa uplynulé akcie KMK a najmä príprava 5. VMZ v júni v Prahe. Medzinárodný sekretár KMK prot. dr. Jaroslav Šuvarský prehovoril o regionálnej činnosti KMK a finančný referent hnutia prot. dr. Novák o svojom úseku. Zasadanie vydalo obsiahle komuniké o pracovnom výbore a stanovisko o otázke situácie na Blízkom východe. Kladná pracovná atmosféra veľmi prispela k výsledkom zasadania. Dňa 6. apríla večer sa niektorí členovia schôdze zúčastnili na všenočnom bdení v patriarchšej katedrále v predvečer sviatku Zvestovania Presvätej Bohorodičky. Slúžil sám patriarcha Pimen v preplnenom chráme. Uvedení členovia našej cirkvi ho pozdravili a tlmochia jeho žehnajúce pozdravy našej cirkvi.

Či neviete, že tí, čo bežia na závodisti, bežia síce všetci, ale iba jeden cenu dostáva? Tak bežte, aby ste dosiahli! A každý, kto závodí, zdržuje sa všetkého; oni preto, aby dostali porušiteľný veniec, my však neporušiteľný. Preto ja tak bežím, nie ako naneisto; tak zápasím, nie ako by som vzduch rozrážal, ale pre-máham si telo a služby ho podrobujem, aby som sám nebol nehoďný, keď iným kážem (1 Kor 9, 24—27).

Posmrtné spomínky

V noci z 29. na 30. marca 1978 tíško zosnula manželka neb. duchovného v Radvani nad Laborcom, sestra Marta Kavčaková, rod. Hrešková. Nebohá sa narodila r. 1912 vo Veľkom Ruskove. Svojmu manželovi bola vernou pomocníčkou na farnostiach v Ruskom, v Trebišove a v Radvani nad Laborcom, kde jej manžel r. 1963 podľahol ťažkej chorobe. Vtedy sa sestra Marta presťahovala s dcérou a so synom do Medzilaboriec, kde žila až do svojej smrti. Pohrebné obrady dňa 31. 3. 1978 odslúžil miestny duchovný spolu s duchovnými z okolia. Rozlúčkové slová predniesol d. o. Michal Hrustič z Čabín.

Vičnaja pamjať!

Michal Bega

Poďakovanie. Dcéra Olga, ostatné deti a vnúčatá vručne ďakujú všetkým, ktorí sa prišli rozlúčiť s ich matkou a starou matkou a pomohli zmierniť ich bolesť a žiaľ.

Smútiaca rodina

Dňa 8. apríla 1978 odovzdala svoju dušu Stvoriteľovi naša dobrá veriaca, sestra Mária Jenčíková z Veľkých Revišt vo veku 79 rokov po dlhej chorobe. Zomrela obkolesená láskou svojich detí a svojej sestry vd. Anny Heverovej. Sestra Mária prežila vo svojom živote veľa ťažkostí a smútku, keď prežila svojho manžela i dcéru. Bola tichá a pokorná a takto milovala aj svoju cirkev. Pravoslávny chrám v Rebríne navštevovala vo veľké sviatky a prijímala tam sv. tajiny pred rokom 1950, po ňom chodila do pravoslávneho chrámu v Blatných Revištiach a v posledných rokoch do pravosl. chrámu v Hnojnom. V posledných rokoch sa pre chorobu nemohla zúčastňovať na pravoslávnych bohoslužbách v Hnojnom ani v Michalovciach, kde sa schádzajú pravoslávni veriaci, ktorí nemajú vo svojich obciach naše bohoslužby. Veľké Revištnia nemajú pravoslávny chrám, majú však veriace, ktorí milujú svoju cirkev a staroslovanské bohoslužby nad všetky poklady tohto sveta a medzi takých patrila i nebohá sestra Mária, ktorú sme pochovali 10. apríla t. r. za účasti veľkého počtu veriacych rôznych vyznaní na miestnom cintoríne vo Veľkých Revištiach. Pohrebné obrady odslúžil a so zosnulou sa rozlúčil miestny duchovný.

Vičnaja pamjať!

Posmrtná spomienka

Dňa 1. mája sme spomenuli prvé výročie úmrtia brata Ivana Gavulu, zvonára a upratovača pravoslávneho chrámu v Čabinách, hlboko veriaceho kresťana, ktorý svoju prácu vykonával s láskou, ktorý s vypätím síl ťažkým krokom prichádzal do chrámu, kde svojím stareckým hlasom velebil Boha. Krízové roky ťažko znášal, veď miloval našu pravoslávnu cirkev nadto všetko. Kto ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku a úprimnú modlitbu za upokojenie jeho duše.

Vičnaja pamjať!

M. H.

Z pravoslávneho sveta

Srbská cirkev. Dňa 2. 11. m. r. zomrel náš krajan prot. Jan Dvořák v Skoplje. Na štúdium ho vyslal vladyka Gorazd. Otec Dvořák zostal ako kňaz v srbskej cirkvi, kde pôsobil takmer 50 rokov, v poslednom čase ako farár v Plotičeve. Vičnaja pamjať! — Aténsky arcibiskup Serafim navštívil v dňoch 20.—27. októbra m. r. srbskú cirkev.

Cyper. V nedeľu 13. novembra 1977 bol miestnym snemom zvolený metropolita Chryzostomos za nového arcibiskupa cyperskej cirkvi. Toho istého dňa bol slávnostne intronizovaný. Metropolita Dorotej mu vyslovil blahoželenie.

Gruzínska cirkev. Dňa 9. novembra 1977 zomrel patriarcha Dávid V. Jeho pohreb sa konal z katedrály v Tbilisi 15. novembra 1977. Metropolita Dorotej vyslovil gruzínskej cirkvi sústrasť nad jeho odchodom.

Pravoslávna cirkev v USA. Zo zdravotných dôvodov odišiel do dôchodku metropolita Irinej. Na jeho miesto miestny snem cirkvi zvolil za hlavu autokefálnej cirkvi USA metropolitu Teodosija, ktorému náš metropolita Dorotej blahoželal.

SVÄTÝ JÁN ZLATOÚSTY O LÁSKE K BOHU

Boh slúbil človeku dary nielen mimoriadne, ale i také, ktoré presahujú naše chápanie: podiel na nebeskom kráľovstve, účasť na nevýslovnom blahu, prebývanie s anjelmi. Ak o týchto slovách pochybujeme, je to preto, lebo ich nevidíme telesnými očami, môžeme ich však postihnúť očami viery. Boh nám mnohé daroval už tu, aby sme na základe pozemského príkladu a povzbudení pozemskými blahami prijali vierou tie blahé veci, ktoré nám Boh prisľúbil. Boh, ktorý nám z lásky poslal svojho Syna na zem, „akoby nám s Ním milostivo nedal všetko?“ (Rim. 8, 32). Ak Boh vydal za nás hriešnych svojho Syna, ak nás urobil hodnými krstu, ak nám daroval odpustenie predošlých hriechov, ak pred nami otvoril cestu pokánia, potom je zrejmé, že nám daruje i blaženosť budúcu. Ak vo svojej láskavosti tieto blaženosti pripravil pre nás prv než sme sa objavili na svete, vari by nám neumožnil ich využívať? A počuj, čo On, ktorý to pre nás pripravil, povie tým, ktorí budú stáť po pravici: „Poďte, požehnání môjho Otca, ujmite sa kráľovstva, ktoré je pre vás pripravené od založenia sveta“ (Mt 25, 34). Vidiš nesmiernu láskavosť, v ktorej z veľkej lásky k ľudskému pokoleniu Boh ešte pred založením sveta pre nás pripravil radosti Kráľovstva? Nezbavujme sa takých veľkých darov; zamilujme si svojho Pána a nerobme nič, čo by mohlo zmažiť Jeho zhovievavosť voči nám. Nevidíš, že On sám k nám preukázal lásku prv, kým sme mohli urobiť čokoľvek, čím by sme tej lásky stali hodnými? Nemalo by pre nás byť vzdialené milovať zo všetkých síl Toho, ktorý si tak zamiloval nás. On z lásky k nám pretrpel všetko s radosťou: prijal naše telo, okúsil všetky ľudské utrpenia, prenasledovanie od Židov, napokon prijal kríž a potupnú smrť, aby sme sa prostredníctvom viery v Neho zachránili my, pozemšťania, plní hriechov. Môžeme teda k Tomu, ktorý nám ukázal tak veľkú lásku, ukázať lásku primeranú? Keby sme i svoje životy položili za Neho, ani vtedy nemôžeme dosiahnuť mieru Jeho lásky k nám.

A ty, dieťaťko, budeš sa volať prorokom Najvyššieho, lebo pôjdeš pred tvárou Pánovou, aby si mu pripravoval cestu a učil Jeho ľud známosti spasenia, totiž, že náš Boh odpustí hriechy zo svojho milosrdného srdca, s ktorým zhliadol na nás ako vychádzajúce slnce z výsosti, aby svietil sediacim v tme a v tóni smrti a upravil nám nohy na cestu pokoja. A to dieťaťko rástlo a mocnelo na duchu a bolo na púšti až do dňa svojho vystúpenia pred Izraelom (Lk 1, 76—80).